

CANER IŞIK Gümüşhacıköy'de (Amasya) doğdu, Ege Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde lisans ve yüksek lisansını, Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde Türk Halk Edebiyatı alanında doktorasını tamamlayıp Halk Bilimi Bölümünde öğretim üyesi olarak çalıştı. 2009 yılında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmaya başladı. 2014'de Sosyal Kültürel Antropoloji alanında Doçent oldu. Hâlen Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Halkbilimi Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi (Doç. Dr.) olarak çalışmaktadır. Yazarın; halk kültürü, arabesk, kadim bilgelik kaynakları, sosyal antropoloji, erenler geleneği ve Alevilik üzerine kitapları ve makaleleri vardır. Yazar, Nuran Erol Işık ile evli olup Ali Özden Işık'ın babasıdır.

Yayınlanmış Kitapları:

Arabeskin Anlam Dünyası: Müslüm Gürses Arabeski Örneğinde, (Nuran Erol ile birlikte) Bağlam Yayınları, İstanbul:2002

Hermes - Metinler & Çalışmalar (Engin Emir'in editörlüğünde) Ege Meta Yayınları, İstanbul: 2006

Arabesk ve Müslüm Gürses, (Nuran Erol Işık ile birlikte) Ferfir Yayınları, İstanbul: 2013

Âşık Kul Hüseyin, Can Yayınları, İstanbul: 2015

Erenlerin Süreği: Alevi Dervişlik Geleneği ve Derviş Ruhan, Tibyan Yayınları, İzmir: 2017

Hüsem Dede Ocağı, (Ezgi Aydın ile birlikte) Tibyan Yayınları, İzmir: 2018

"GERÇEK"
ÂŞIK VEYSEL
CANER IŞIK

Bağlam Yayınları 463
İnceleme-Araştırma 306
Müzik Bilimleri Dizisi-19
ISBN 978-605-9911-57-3

Müzik Bilimleri Dizisi Editörü:
Vural Yıldırım

“Gerçek” Âşık Veysel
Caner Işık

© Bağlam Yayıncılık
© Caner Işık

Birinci Basım: Ekim 2019
Kitap Tasarımı: Canan Suner
Baskı: Avcı Ofset
Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi No: 6/13
Davutpaşa - Topkapı/İstanbul

Yayınevi Sertifika Numarası: 44685
Matbaa Sertifika Numarası: 45259

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	7
ÖNSÖZ	11

Bölüm: I

VEYSEL ŞATIROĞLU'NUN HAYATI VE YETİŞTİĞİ ÇEVRE	17
Emlek Yöresi, Sivas, Şarkışla, Yetiştği Çevre ve Önemli Şahsiyetler.....	17
Doğumu ve Çocukluğu ve Gençliği.....	21
Doğumu ve Çocukluğu	21
Saza Başlaması, Zâkirliği ve Kültürel Ortamı	26
Evlilikleri ve Kırk Yaşına Kadar Yaşadıkları.....	30
Orta Yaş ve Ustalık Dönemi	35
Ahmet Kutsi Tecer ve İşlenen Veysel	36
Köy Enstitülerinde Usta Öğretici Veysel.....	39
Devlet Ricalinde Kabul Gören Veysel.....	43
Vefatı, Vasiyeti ve Sonrası	44

Bölüm: 2

ÂŞIK VEYSEL'İN DÜŞÜNCE VE İNANÇ DÜNYASI	46
Anadolu'da Türkmenlik, Âşıklık, Alevilik ve Bektaşilik	50
Türkmen Âşıklık Geleneği.....	50
Dede / Talip Bağında Olan Aleviler	53
Dergâh Eğitimi Almış Olan Bektaşiler	58
İnançlı Bir Bilge Olarak Veysel Baba	61
Cumhuriyetçilik ve Türkçülük.....	65
Atatürk Sevgisi ve Cumhuriyet.....	65
Birleştirici Kimlik Olarak Türklük	69

Çağdaş İnançlı Bir Anadolu Bilgesi	77
İnsan Veysel.....	81
Doğayı ve Doğallığı Seven, Nükteci	82
Eğitime Güvenen, Teknolojiyi Kullanan	87
Birlik, Bütünlük	90
Anlamaya Dair Yalansız, Ahlakî Bir Dil Kullanan Veysel	94
Ruhsal Gerçeklere Vakıf.....	97
Bölüm: 3	
ÂŞIK VEYSEL ŞİİRLERİ VE ÇALIŞMALARI.....	103
Âşık Veysel'in Şiirleri	105
Âşık Veysel Şiirlerinin Sıralanması ve Kaynakçası	222
Temel Kaynak Eserler	228
Âşık Veysel Sözlüğü.....	228
Âşık Veysel Bibliyografyası	266
Âşık Veysel Kronolojisi.....	293
SON SÖZ.....	295
KAYNAKÇA	297
DİZİN	301

TEŞEKKÜR

“Gerçek” Âşık Veysel kitabı erenlerin dünyasını anlamak için çıktığım “gerçeklik” yolunda karşılaştıklarımın bir sonucu olarak şekillenmiştir. Anadolu’da erenin bir başka ismi de “gerçek”tir. Âşık Veysel de erenin gerçek kabul edildiği bu geleneğin içinde yetişmiştir. Gerçek sanki ideal insan olmayı başarmış, sevgi ve iyilik için yaşayan kişidir. Gerçek olmayan ise beşer özellikleri gösterendir. Beşerden insana dair bir tekâmül söz konusudur. Âşık Veysel adı bilinmeyen birçok Anadolu ereni gibi yaşamış, söylemiş ve bir iz bırakarak gitmiştir. Elimizde onların şiirleri ve sevdikleri ile yaşadıkları anılar kalmıştır. Bu iyi insanlar gittikten sonra yerlerine maalesef daha iyi ve yüce gönüllü insanlar gelmemiş, bizler de insanlık mirası gibi sahip çıkılması gereken bu değerlerin anlaşılması için onlar üzerine çalışmayı bir sorumluluk haline getirmişizdir. Bu kitap uzun yılların birikiminin bir sonucudur ve profesörlük taktim tezi olması amacıyla son hâline getirilmiştir. Çalışmanın kitap hâline gelmesinde son okumaları yapan öğrencim Satı Sarıaslan Atlı’nın katkıları ve emeği büyüktür, modern zamanların bilge şahsiyetlerini araştırmasında çalışmanın kendisine rehber olmasını diler, kendisine bu vesile ile teşekkür ederim. Veysel Baba olarak Âşık Veysel’i ailemize anlatan büyükbabam Mehmet Ali Işık’ı rahmetle anar, deyişlerini güzel name ile okuyan Dilaver Şaşmaz, Gülsüm Işık ve Hatice Şaşmaz’ı özlemle yâd eder, eşim Nuran Erol Işık’ın ve oğlum Ali Özden Işık’ın destekleyici tutumu için şükranlarımı sunarım. Çalışmanın kusurları şahsıma, kişide uyanacak her iyi etki ise Veysel Baba’nın ruhaniyetine ve ait olduğu derin köklü geleneğe aittir.

KÖR OLMAK*

*Kör olmak ne iyi şeydir,
Ne güzeldir sevmek karanlığı.
Ne yalın bir kılıç gibi bir ışık ne renklerin ağırlığı ve ne şekillerin kalabalığı...
Ne güzeldir sevmek karanlığı..
Kör olmak ne iyi şeydir.
Kapalı gözleriniz çevrili içinize, kıyısında oturup bakarsınız,
içinizde dalgalanan denize.
Kapalı gözleriniz çevrili içinize..
Kör olmak ne iyi şeydir.
Körlerdir ki yalnız kendi yürekleriyle baş başa kalırlar.
Ne kimseye kendi gözlerinden verirler ne kimsenin gözlerinden alırlar.
Körlerdir ki yalnız, kendi yürekleriyle baş başa kalırlar.
Ne güzeldir sevmek karanlığı.
Karanlık Allah gibidir ve tek başınadır.
Karanlık ölüm gibidir, rengi yok, ahengi yok, dengi yoktur karanlığın.
Dağtın yanınızdan sopalarınızla, karanlığın peygamberleri,
körler, kalabalığı..
Kör olmak ne iyi şeydir ve ne güzeldir sevmek karanlığı..*

Nazım Hikmet

---

* Nazım Hikmet Ran'ın "Taranta - Babu'ya Altıncı Mektup" bölümünde "Faşist miydi? Tam değil. Demokrat mıydı? Tam değil" diye tanımadığı İtalyan şairinin ağzından yazılan "Kör Olmak" şiiri eleştirel bir biçimde, aydınlık karşıtlığına delil olarak gösterilmiştir. Bu şiir bağlamı içinde anlamlıdır fakat bir yönüyle de Nazım Hikmet'in görme engeline sahip olma hâlini çok doğru anlatması ile de görme engelliler tarafından kaynak olarak gösterilmektedir. Dostumuz uzman psikolog olan ve görme engelli fotoğrafçı olarak tanınan Civan İlci tarafından Aşık Veysel çalışmamda destek olması amacıyla bu şiire işaret edilmiştir, kendisine bu işareti için teşekkür ederiz. Bu şiir birçok görme engelli tarafından birçok kitap ve internet ortamında bağlamından kopararak kullanılır ve "kör"lüğün en iyi anlatıldığı şiir olarak gösterilir. Bkz: Nazım Hikmet (1995) *Benerci Kendini Niçin Öldürdü Şiirler 2*, Adam Yayınları İstanbul, s.200-202.

ÖNSÖZ

Gözleri görmeyen, yokluklarla büyümüş bir Anadolu çocuğunun Cumhuriyet’le dirilişi ve bilgeliğini topluma aktarabilmenin adıdır Âşık Veysel. Çalışmamızda da bir bilgelik kaynağı olan, yöresinin kültürü ile pişen ve Cumhuriyet aydınlarının idealleri ve bilgileri ile karşılaşmış, birliği toplumsal bir dil yapmış yurttaş olarak aktarılacaktır. Veysel; aynı zamanda binlerce yıldır görmezden gelinen, açlığa, yokluğa ve istismara uğramış halkın kendi küllerinden doğmasıyla birlikte yüksek ideallere odaklanıp insanlık idealini dillendirecek seviyeye gelişin de hikâyesidir. Kitabımız, onu meydana getiren şartların tarihsel ve toplumsal arka planını doğru okumayı ve insan Veysel’i her hâli ile anlamlı bir biçimde sunmayı hedeflemektedir. Bunu yaparken hem içinde bulunduğu kültürel ortam açık bir biçimde tanımlanacak hem de bir zihniyet ve anlam dünyası olarak söz konusu geleneğin Âşık Veysel üzerinden Cumhuriyet fikrine nasıl eklemlendiği açıklanmaya çalışılacaktır.

Veysel Ulu olarak doğup daha sonra Şatıroğlu soyadını alan ve milletçe Âşık Veysel olarak bilinen halk şairimiz 1894-1973 yılları arasında yaşamıştır. Sivralan’lı (Sivas-Şarkışla-Söbalan) olan Veysel, Emlek yöresi âşıklarındandır. Hayatında birçok önemli insanın izi vardır. Yöresinde olup da onun hayatına yön verenlerin en başta gelenleri babası Karaca Ahmet ve Salman Baba’dır. Bunun yanında 1931 Sivas Âşıklar Bayramı’nda tanınıp bütün yurttaki Âşık Veysel olarak bilinmesini sağlayan Ahmet Kutsi Tecer, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Mesut Cemil, İsmail Hakkı Tonguç gibi devlet adamı, sanatçı ve eğitimcilerin Âşık Veysel’in hayatında önemli bir yere sahip olduğu söylenmelidir.

Âşık Veysel; kendine özgü özellikleri, “*gizemli*” bir iç dünyası olan sanatçı ve kamuya mal olmuş örnek bir yurttaşdır. Bu örnek